

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

Mbun - A - Mur

Copyright ANGP

COPYRIGHT

ISBN 1 - 874934 - 80 - 0

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Une Mission de Littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 61/01798/08)

Mbun - A - Mur

TEMPELE LIA NZIAM TO NZO MASUM-A DIABULU (1 Jean 3:4-10)

Ntango ata ne mukan wo, yindol bwo wua ndé tala-tal léla swo mutin ndé mbun ako mosi. Ekaal ne ndé mumpani, mukristo to mwe awo atoan'a mandak-a-Nziam, n'amon niur ako yiey mpél yé mumon Nziam. Sam Nziam, ndé apon'a ndé mur alée. Ndé a dier-a mbun a mur.

Diabulu nde tâ wua bempal, man'a mwel'a bempal, ke Nziam kia nsi ntor yé. Ndé andé bukuun wanzio wua muéy, kansi ndé akaal ndé wanzio lia muéy ve bonso bar mingi bayindul diak mpe bakwién musasi'a baak bonso kefanisu kié kaswo mpil ndé-ndé. Ntango yia tob, mpe bilomb ba-bi-bé, bansadi (ntumwa) a Nziam balevun bandé biok. Mpe mpil' ayituk alé sam Diabulu nde nga kwak nde abuukan-a wanzio wua muéy. (2 Cor. 11:13,14). Diabulu, ke-nziam kia ntango yé, andé duéa miy mpe mayel'a bar sam Musa-Bwo a lekom-a Kristu Yezu ampa monika yiak.... (2 Cor. 4:4). Bar-a-masum bway, andé-ba ampa lekwikil'a Nziam batekwan'a, mpe baak Nziam bandé mumon diak ve ampel-a-liok a baak a nsi ntor yié, bonso ngol'a mulem wua Diabulu akati ban'a ampa lwo. (Eph. 2:1-2). Alwom baak bakangul miy a baak, ka-o-lé ba bakie bélongi. Wua kéatien ke nde so lesum, ndé akwir niur andé mosi.

Ntango ata-ne n'kay'a mikan yé, ntango alungok ne bifanisu bé, n'amon mutin ndé mbun ako mosi. Kana swi mwinda Nziam muswo ndé mutin nde mbun-ako. Kioy bwo masum ako, kana mbo 'teûn. Sam Ndak a Nziam kéléel: "Kaa bi kétien ndé bi masum ve, bi kakwir bi-nga kwaak, mpi masonga andé bi miak alé." "Kaa bi kefungun masum-a-bi, ndé kieleka eh kebin sam kelulula ndé mpe aké kekiol ndé masum' abi." (1 Jean 1:8-10). "Makil'a Yezu Kristu, man'a Nziam, kékiol masum' abi miey." (1 Jean 1:7). Too be kalemfuk'a Diabulu, too be kalemfuk'a Nziam, ne ndé moombu wua masum too ndé mur-a késal'a Nziam. Ka lesum latual lezingo lako, ne kan'a teûn, béel Nziam

ako wondé susuk' a-ne, sam a téhen ndé mur wo kékiool masum. Be kendia kati bela Nziam mosantu wo omon'a mandak miey, kayindul bee mpe kasaba bee lezingu labe liey. Nde so mpil yé kelen'a kwir be aboy a Nziam, too abumba bee besal'a bee, sam wua ké wo asal seû, noo ayok' andé ve? Wua ke wo asal ngiel (liy), ndé fan-a-mon ande ve?

"Sam Nziam asi miy'ande a ntor munto sam abatél ba bandé mbun a bak yley basi ande-ndé." (2 Chron. 16:9).

"Sam Nziam amon'a béfu a bar bwoy. Ndé a diér'a mpél aliok-a mur a mur. Lepyib ve, kéziom akié len'a bumban bar a ba basal masum ve." (Job 34:21,22).

"Kansi Yezu aka a yukan-a-ba ve, sam ndé aka bayé b bwoy'a." (Jean 3:24).

"Kiese a mur wo ba mululul'a masum andé! Kiese a mur wo Nziam abé mutaa ndé diak masum ve. Mpe mulem andé bémpal ve." (Psaume 32:1-2). (Taa diak mukan Ps. 51). Yezu kibéel diak nabo-lé: "Yana andé me, bee bwoy ba-ké marvuuy a masum éh me aké ke pemisa." (Matthieu 11:28-30).

NTENDOL A BIFANISU KEFANISU KIA TOB

Kefanisu kié kaswo mbun a mukar, tô yia bakal wo ampa ango mabalul mbun andé. Mukan a Nziam mubéél mur a masum, aswo mutin mutual masum a nsi yié mpe mpusa yia niur. Kié ndé kefanisu kia kieleka kia mbun bonso mpil mumon Nziam. Miy a nzwé aswo bewor mal bonso keleel mukan wua Proverbes 23:29-33, bi-na basa mikwe? Bi-na bayab? Bi-na basook? Bi-na banuan ampa ampa ndak (ntina)? Bi-na bandé a miy a nzwé? Bi-na basehur a mal? Bi-na baniur mal angata mvuun? Kana diér mal miatoy maful abok a mbuhu (kob) mpe makiel malembe malembe. Nsuk a miak mutual awor tô akwa, tô ma mudia ampe mazin a nteay. Miy-a-ko musuo andé bakar a bandumba mpe mbun-a-ko atien mandak ampa ntina.

Ansi mutue kefanisu kié, be kamon mbun a mur ewyuy a niam mutin a mutin akati a mbun, sam mbun a mur endé nzo masum. Nziam kéleel a mun a Ngunza Yemie: "Mbun kekwir mandak biok mia mabé, na fan a yéb?" (Yemie 17:9). Yezu Kristu nde nga kwak kéleel: "Bésal bahabiy mbun a bâr bendé, mangin a bébé, kendumba, liy, a-dwa bâr ankô, muyib, mundol a nzim, bâr a nzik, kwib, mutue ngol, diér a kasola, bempal, lélein, yiéé." (Marc 7:21-23).

1. MÔBYLE – Nin wo bâr mingi ba mukwen'a abuol'andé, ndé aswo lesum a lélein abok-a-mbun a mur. Lecifer, wanzio latob, wo a batil'a Nziam, ndé a-kal-a ntom a Nziam, wanzio la Nziam, ndé ma-bwa lélein andé, mpe makom mben a Nziam; lere lée bi mu-mbél Diabulu. (Esaie 14:9-17; Ezechiel 28:12-17).

Lélein léfwi bélongi mpe laswo bekalul mutin a mutin: bâr a nkak baswo lélein bémvuam a bak, bekalul (béfu) a bak angabwo, baswo benker a niur a bak. Bâr a ntô ba-bway miluhu, misihi a mayak, mamper a kwok, ma-mvel, bonso a tien. (Esaie 3:17-24). Bâr a ntô diak bapa (bawol) lækum bankak a bak, a nsi ntor a bak, a mpel a lezingo la bak, mataham a-bak, bak mbo bazin Nziam. Kansi Nziam atehun a bâr a lélein, nde

1. MBUN A MUR A MASUM

a-pana dienga a bâr a kezvim. (1 Pierre 5:5). Nziam atehun a lélein a kisonga. (Proverbes 8:13). Mpasi la-mar-a kisonga mpe kwa la mur lamar-a lélein. (Proverbes 16:18).

2. MUDIM-A-NTAB – Niam a kekay, wua mubé, wua liy. Masum mi mikal a ntangu Sodom a Gomorrhé, mi mabé sihun a ntangu yia nabo yé, bonso a lel mandak a Nziam, akwin a kok sikalé mvu mafun muel.

Ngin a belum bé, endé kaka andé ba-kar to babial ve, kansi mabé-kor ma-fami (ma-bal) a bar a besam a Nziam, ma' kompani, ma'nzo mankahan mpe mangin a ban-a nzo nkahan. Tol a kékwa! Ntâ mbé to malongi (mpukumun) mabé, mi makor a mbun a mur mutin a bibé a Diabulu, ma'nsak mi a swo diabulu bâr manzil mabé, mikan mia mpam-a-mpam, a manzil a mutin a mutin. Liela, Nziam a-bél mink masum, kansi bi bâr a ntangu yé, bi kamon mandak anga bwo. Ma-nzo, mi ba-swo mansak to atah mikan mia mpam-a-mpam, mabiy ngin-a ban-a babial to ban'a bakar lezingo la bak a ntangu yé. Ba-mué! a kieleka ba-batin lesum a kendumba ampe Yozefu, bonso mutin baswo Nziam, ba-ndé diak-a ve. (Genèse 39).

Atah Zoulou, mukwor a mumpani wo, akwin a ndé bâr a sal bak kendumba ve, ndé ba pana malongi (lwo) ampa ngo kor bak bélongi, kélom a nsuk. Nziam keswo a ndé ansal bi kendumba ve, kansi ka ntihin bi kendumba. Be ayeb ve mur wo ndé a Yezu, bandé andé mpeve moy? Tina kendumba. Masum a nkak a sal mur kah mindé a bok a niur andé ve, kansi mi a sal ndé kendumba mabiy niur andé nga-kwak. "Be ayéb alé niur a-be ende tempele a Mpeve-Longo a-bok a lezingo labe a Nziam, be mpe ka kébékal béyik alé?" (1 Cor. 6:18-19). "Ka mur a bebisa (biy) tempele a Nziam, Nziam mpe abémubébisa; sam tempele a Nziam ende mosantu mutin kendé be." (1 Cor. 3:17).

3. NGUL – p'aswo masum a bâr a mundol'a mal mpe bâr a mundia. Niam moy bemvuhun, adiana bena biey amon nde a nzil, bia ketok to bia bemvuhun. Mutin asala mbun a mur a

masum, akwin a yok mandak miey-a, atah mikan miey-a mpe adier befanisu a mabé. Niur a mur yé basi akal yiak tempel'a Nziam, yee mabé bena bemvuhun, béfu bébé bonso. "A nua makia, a-ben mungulu to asa wuak mazin, a-nua diam, to béna nkak-a-nkak befan a munionsa." Béfu a-nua makia to mungulu, bé kamon bi andé bakar ti andé babial a lere lé, ya masiun ata a mpel anui bar a ntangu tob-a-tob. Kaka ngol'a Nziam fan akvol mur kempik'a makia to kia diabulu. Kansi bar a Nziam bakan a mek anwa makia a nzo Nziam, y'aswo a miy a bak, akvol lekum, bak so nswa a bihiy bak niur a Nziam, yéé endé kieleka tempele a Nziam. "Be ayeb alé niur a be endé nzo Mpeve Longo... kah mur bihiy niur andé, Nziam afuetel'a mudua." (1 Cor. 3:16-17; 6:18,19). Mur a mundia mpe ndé mur a masum a miy a Nziam.

Bi-ka-ndiana sam'a zinga, kansi bi-ka-nzingana sam a-dia alé. Mur'a-nzal fan a yuhur besam to mandak a Nziam, kansi mundol alwom kaka mpa, mpana mpe be mpana diak.

Mundol andé kiol mpoy ve mpe andé pa yihur ve. Nga mundol'a-dia mpe aké wor mal éfan a badua a bébok ampel ketom mukan a Ngwakan'a tob a Nziam a bar andé. (Deut. 21:18-21). "Kansi kéwor mal ti mur abé mbwa nsuk-a-ndé endé ké-nsukam... Mur wo akiena nzo bakar a-ndumba apa tar ande nsoy." (Proverbes 23:21; 28:7). Yindul diak, mvuam moy, wua mundol, mpik a mundol akwi, miy andé madiér ansi bélongi, a-niokwam mingi! Endé Mfun mingi kanswo bi béfu abé bamar andé béwor mal. Mandak mindé biok, kansi aluom miak antien mi kengie-kengie ve. Nziam kesan polélé abohol a Bible, ata kewor moy len akor kemfum a Nziam ve. Bar-a-ba basal mal a ngol ti ba-batiok mal a ngol, bak bande bar babé a miy a Nziam. Sam Nziam atien "Mawa andé bar a musiay a-nua mal ti ngol ata mal mvuhun." (Esaie 5:22). Mawa ande mur wo anuiy mpangi (ndok) ndé mal, ane nga wo mupa sam awor ndé. (Habacuc 2:15). "Leswa, ziazia, ngom ti bepéhér apa kiese matam a bak; kansi bak asa ngin kesal'a Nziam alé." (Esaie 5:12). "Ba akan a kekwir, ekal bar a besam'a béték, ekal bandumba, ekal babial ba-bakom bakar, ekal miyib, ekal ba bakwin nzim mingi, ekal

béwor mal, ekal ba nga atok mitwe, ekal ba babihén béna a bar aké ngol a ngol, ba lein akor bak kemfum a Nziam alé.” (1 Cor. 6:10). Masum mia békalul a mabé maswo mukan’a. (Galates 5:19-20). Kan’a wor a mal, apana kendumba, kansi kal’a bâr a nga wuy a Mpeve-Longo. (Eph. 5:18).

Diér-a mpél a-bél Yezu bâr ba bandé a mpoy: “Ka mur a-yok mpoy, ayi ande me mpe ayi aya nua!” “Be bwoy kende a mpoy, ya anwana manza, ata wo ampa nzim! Be yana, aswoma mal ti miliki, ata wo ampa nzim, me atiok mal a ofélé. (Esaie 55:1). Mur wo anwa manza mi mupa me, ndé abé yok ndé mpoy alé, mpe manza mi mupa me makom nto manza yia moyo mvu a mvu. (Jean 4:14).

4. NKUL – aswo bé mbol, akwin asana maliak mandak mi fan a sal nabolé, ti aswo lok (mazi). Akwon lekwikil andé Nziam endé lesum (leyantik a lok). Mangin mia mur a bembwa ma ké mudua sam miak andé makwin miak besal alé. Konso suk ndé abor mangin a biok a biok a mbun ande. (Proverbes 21:25-26). Yosua anga lel ban’a Israëï ndio “Kana kal’a bambol sam akor bi leyal’a nsi ntor ye...” Bekalul a bâr bendé sam azwa bena ba Nziam. Yezu atien “Sana ngol sam a kor be a mun a nzo musir.” (Luc 13:24). “Wo aliéna, mpe akezwa.” “Kemfum’a ngie ekie kia niur, kansi kaka banga ngol bakor.” (Matt. 11:12).

Bembwa, ka masim lezingu la mur ti besal’a kimpeve a moyo, ke ntwal a-kwa. Keswi ampa ango sam bi, ampa ango ngiéhéb bi mandak a mfun mia Nziam, amp’ango ngwol bi maliak a mfun mia. Nziam: ke twal a kwa. Lére muliel Nziam, sansuk mupa ne mbun’aka nabo le (sesep lé), diabulu muliel asa ne maliak sam ampa ango sa né ngin mandak a Nziam. Liala, mpe no ne akwa ampa Jugulusi la Yezu-Kristu. Nziam tien: “Nabo lé, ka be keyok leliak’ andé, kan a lala ma-mbun a be.” (Heb. 3:7-8). Bâr ba-kwe ba bakwi a maliak abak amp’ango salama (a kok) mukan a bak a suk bakan bak. Dié! Muswohok ka bekal kelum ako alé.

Bâr a mpîr, ba Sud Africa, basal’a kebal’a nkul sam asal mankiér

a bak. Abok a kefanisu ka bi a tob liak a swo lesum a lok, besal tō lekwikil a mazi tō mandak mino may'a belum a mia bōy... kansi bak ba sâ lekwikil andé Nziam a mwe ve. Mingi a ntango makial to yia mpasi, to abay a bambén, alwom ka mbéhél bi Nziam a mwe, wo nde susuk a bi sam ke gulusa, amp'ango bwa abak ango bwo to lia lébé. "Sam liuk a mur a kéziyum, Nziam mutual." (Psaume 37:23). Nziam apa ngol andé mur a lekwikil mpe a sepél mutin aliuk andé. Ka ndé bwi, nde ayok békial alé.... "Kah suka to nkwel, to ambok a zel ve ayana kemwel. Kansi be nkwin a Nziam, wo nde zuzi. Ndé a kiol kemfum andé wo, abé pa kiak andé mur a nkak." (Ps. 75:7-8).

Nziam apa mansik a kieleka andé bana Israël, mpi baliel bo: "Ba kan a mon a nzo ko, mur a fub man andé wo a bial to wo a mukar a mbiak, ba kan a mon mur a wo a-sal bénga, atah ntére, ata kembak to abél mileum a bar a nga-kwa. Sam bak basal mandak mia ampa fan yukan bak a Nziam, mpe ampa pa Nziam kiesé." (Deut. 18:10-12). "A nseh, be kamon mbwa, ba-nga, bakosola, bédwa bar a-nko, ba basam'a betek, ti wo a-tien bempal mpe asal bempal." (Ap. 22:15). "Kan'a kie andé banga leûr, ba-ba nta nter, kembak to ba babél milem mia bâr ngakwa, kan'a balién'a, ka' alé be ata mvuhun abak. Mendé Nziam abe." (Lév. 19:31). Ka ba-muliel ndwo: "Kie kadiér ba-ba sol'a milém mia bâr anga kwa to ba swo mandak mima ya aboy, mpi basa mizum to kéyiem; balel bo: "Mur alen' adier ndé Nziam ande alé?" Mbwendé akadiér bâr anga-kwa sam'a lezingu lia bâr-a-mwe? Ka bi kantien mutin wo alé, mur alen ndé atiin Nziam alé. Ka ba tien bak mutin wo alé, masonga akati abak miak'alé." (Esaie 8:19-20).

Ntangu atâ ne muna mukan wo, Nziam musan mpe mulonga abalul ne mbun'ako mpe diak mupa ne lezingu lako liey, mē ngin-a-nkul yé endé a mbun-a-ko yé muswo mandak kesasak sam'a bi vutul nè mukan a-ko mpe a yok ne bekar a mbun a-ko. "Noo batien ndé bampangi ba mē, ba-mbal a mē a nsi ntor yé, ka bonso ma balul mbun-a-me? Yakal nkié mutin ka ba-bemon makién to mandak a mia ntor yé ale? Ato be kamon

be-mvuam apa nsuk akati lia Yezu, ngemb' andé yia kieleka, kiese ampa adewa, nkembo nde, lezingu lia mvu-a-mvu, wiéy alekum, ne amon bena be fan ayey ne, fan'a teûn ne, apa ne mbun ako andé Yezu. Kansi békar bia bâr mpi lia kwa mamusa mpik-a wo a Satan (Diabulu)... ebuna ndé mukiol békar bia kwa, bi-bemusa kempik kia diabulu. (Heb. 2:14-15). Ngin yé, yia muvutul mandak ako miey angwe suk-à-suk apa mbun ako ngol ti akom yia ampe kebal'a nkul.

5. NGO – nde niam moy wua mpor mpe anzik. Kébaa, nzik, bohóm (ndak) andé apa békar a mbun-a-mur mpe masum andé masuk adwa ndé mur. Ne fan a mek a tol ne kéfu kia kébé mpe na nunga kelum kemoy mpe nde fan abé tombok diak bonso beta. Ya luóm sam a ne akal mutin wo, mpi alwom ne andé Yezu mugulusa ndé a mbun ako yia mbé yé. “Sikalé mpangi kana yok mpor.” (Genèse 45:5). “Tol mpor, yok kam.” (Ps. 37:8; Prov. 27:4). Ka a kwa nzik sam ende ngin yia bankin (ba zob). (Eccl. 7:9). Liala teûn nzik sa kezium. (Col. 3:8).

Bar biok bamek a bwiý bak mpor a bak anza nwa mol to avutul mbela, “Kansi mal'a miak mindé bonso mazin'a nteay. Mindé ndékila ngol ye adwa mur.” (Deut. 32:33). Mbela ndé bwo a mbun a mur a masum. Kansi Nziam atien ndé kevutul mbela. Yezu atien: “Kwin betuu (mpangi) ako bonso ne nga kwak.” “Kwin'a bamben abe.” Nziam aka kesi lak alulul andé masum-a-bi ka mpe bi ke lulul masum mia bamben-a-bi. Ngin'a ngieb a ngieb mpe a yia yir-a-yir nde bébé a miy a Nziam. Mangin a nwan mpe amia teuy makil a bâr mendé a mbun a bak. Lialan a kwin nde asa nde ngemba ma mbun'a bi, ka bi ke kwin ngemba yiak azinga biok.

6. NTEAY – wo akwir Eva a paladisú. Nde a kiol ngwakan'a mur a Nziam andé. Diabulu, wanzio mabiy mandak, a kol'a kéba sam Adam a Eva, lère bamon nde ngwakan'a ketok a Nziam, a mbok yia Lesifer. A konti lia kéba, Diabulu atewol ngin yia ba bebissa nde a ngwakan a bak a Nziam. Nde mpe mbo kok a biy nde ngwakan a bak lezingu lia bak a Nziam. Keba ka bana, ka diabulu to mbun a bâr a nkaka ya mon mur wo nde

a lezingu la ketok mpe lia ngemba. "Motem bébé ndé mpor bonso bélongi." (Cant. de Cant. 8:6). Motem bébé a pana mpe mangin'a mbé mukol'a mur mpe adwana bémvuam a bâr-a-nkaka; nde mpi atwal bâr akwa. Motem bébé aswin a-twal'a keba abokol'a lébal. Motem bébé ndé leyantik a mpasi ti kimpala akati la bésal'a Nziam ti besal'a nkaka lezingo la bâr. Ata bâr a kesal'a Nziam, balongi ba Nziam, bansadi ba Nziam, bak bakwon alé mandak motem bébé, alwom bak basi ngol mpe bakal'a mayel ampa ngo bwa kesal'a Nziam a miok a diabulu. Ka olé Nziam abé swol bansadi ba nkaka ba mabé baléoy diak a ngol.

7. KOR – adiana mean mpe ndé aswo mundol, mundol'a nzim, kesin a mandak mabé mieya. (1 Tim. 6:10). Pa a Congo, be kamon makor a mutin a mutin madia béniam mpe mazoum'a bak miyir a mpel'a kwa. Mur a mundol andé ngour mpe andé sadisa nde bansukam' alé, kansi nde a kwini azwa bemvuam bieu asi ansi ntor ye mutin a nga bwo to wua mubé, ata ndé a yeb ke bemvuan mayoto mabél. Yezu nde ngakwak a tien: "Kan'a lwona bemvuam a be ansi ntor yé, ye adia mpey mpe ato mabél ti ayib miyib. Sam mbok akal kemvuam ako, mbun ako endia mpean. (Matthieu 6:19-22). Acan a batwo bandé bakwi sam a mundol'a nzim, mpor, wôl, bebende a ntal, a béko a ketok. (Josué 7). Yudasi, mulongoki wua Yezu, akwi a swe sam-a-mundol a nzim lé mutom atiok ndé mfum mpe Longi landé. Nzim ti wol kandé muna bébé, kansi mundol'a nzim a biy mbun-a-mur. Mufun'a bâr mutin'a mutin abiy lezingu la bak ti lia bâr'a nkak sam mpusa mbé azwa bak nzim biok a mbal moy, bapa niur'a bak mansak a mpam-a-mpam. Mpusa yia mvuam mbal moy ampa ngo mon mpasi aswin' atwal mangin'a dwa bâr. Lékosu la nzim ti miok ngol (ngukur) akien'a nzil moy awo akwin lékom mpe keyek. Ekal kéyek'a leta sam'a yal bâr'a n'to to keyek'a nzim sam'a vuenza bansukam, to diak kéyek'a Nziam kia'tom bâr'a nkak ba kekesa babongisa mandak'a Lebundu lia Nziam. Liala bak bazonza basantu, ba-balone Yezu akekesa kieu ampa akor bak Lebundu la nkak. (Marc 9:38). Yezu tien: "Kieb bwo angukur'a mur; sam lezingu la mur apone bemvuam' andé ve, ata bendé biok. (Luc 12:15). Yiok lesolo

lia mvuam moy a zob: "Bélanga a mvuam moy béka besak (kemvuam) biok." Ndé nga kwak a yantik a-yindul mpe mabâ a-tien: "Me n'kiér nkié? Sam'e mbok yia besa me besak'a me alé." Diér'a tien ndé, dié yé yasal me: "Me no adwa mibel'a me, me no a two yia nen, me-no asokoy besak'a me biey mpe a bemvuam'a me biey, me-no a'tien a moy'a me: "Moy'a me, n'ende a bemvuam biok bia ma m'vul biok; mpem, dia, nwa, sépél leko. Kansi Nziam mulél, dié zob'alé, mpib'a nobolé, moy'a ko me akéwol nabolé, mpe bia ke a-lwen'a ne bean, basal ana? Ye ndé mutin moy a mur wo andia bemvuam andé moy kansi nde akal ndé mvuam andé Nziam alé." (Luc 12:17-21). Kié mfun andé mur anunga ndé nsi ntor yiey, kandé vidisa moyo ndé? (Marc 8:36). Yezu balel: "Kana mona mpasi lezingu liabe sam'a dia, a bwar, a nwa; lezingu leswin'a dia, a'-bwar, a'nwa... sam béna bé biey mimpani mia nsi ntor ye badiér'a.

8. DIABULU – tar wo a bâr bempal ye mpe tar wo a' Bén masum miey a-nsi ntor yé. Ndé wo a-yal mbun'a mur. Yezu a-tien: "Tar'a be diabulu mpe be kakwin kakokisa lezol'a tar'a-be. Ndé a biy bah a tob, nde akal'a mur'a masonga alé, mpe masonga andé ndé mia ve. Ka ndé ata bempal, nde a-tien mandak ande nga kwak. Ndé mur a bempal mpe tar'a bar'a lévun." (Jean 8:44). Bempal miey ende mutin moy, ekal bia tien, bia son to bia sal bâr. Mfarizi mpe nde mpal, sam ndé aswo kie nziam awo kendé tâ bempal. Mukristu alen atâ bempal alé. "Ka bi ke tien angwakan bi a Nziam mpe ka-bé liok diak abokol'a masum, bi lan k'ata bempal mpe bi masonga diak'a ve." (1 Jean 1:6). "A nse, bi kamon ba mbwa, bangâ, bakasola, bedwa bâr, bakiér bétek mpe ba-bakwin ti ata bempal." (Apoc. 22:15). Mandak samɓwar mi, Nziam ateûn "Temwe mubé awo atâ levun...." ((Prov. 6:16-19).

9. MPA-MWOR – aswo ngin'a mur abok a mbun' andé. Abok a kefanisu kié ngin'a mur yendé a mpir, ende mbé, ébé-a-masum masuk-a-masuk mpe mia nkô, bilal miy a benzol ampel ampa ngo-yéb mandak mia sal ndé. Ngin'a bébé matual mur wo, lia-nkak apa mur kesasak. Ngin a-mbé afun wo akwin alwom ndolul a masum andé mpe alolul mur wo akwin nde

afun. "Kansi Mpeve Nziam atién bwo: bélombo a nsuk, bâr biok batur bwa lekwikil abak sam a kangam bak a. Mpeve a Satan, malongi mia diabulu, a-bé mfarizi bia balongi ba levun aswo mangin a mabé abok a mbun abak..." (1 Tim. 4:1-2). Mambun mpeembe mi makiok mangin mabé. (Heb. 10:22). Mangin mabé maswo bonso fèl'a mbak.

10 NGIEL (LIY) A NZIAM – amon mandak miey maliok akati a mbun. Muna moy wo len a tin a ngiel'a Nziam ve. Liala amon ndé mangin mia sekere mpe mpoy'a mar-a mbun. (Akati béfanisu bé, ngiel (liy) ayan mpél moy aboy a mur).

11. BENDEM-A-MBAK – beziunga mbun aswo benkwin a Nziam yenziunga mbun'a mur masum. Ngwa kieleka Nziam ateun (ayi) masum, kansi nde anga kekwin mpi nde akwin kwa la mur'a masum alé, kansi nde abalul mbun sam azinga ndé. Yezu ayi sam agulusa ndé bar'a masum. (Luc 15:10). Kiese mingi a wool sam'a mur moy wua masum abalul ndé mbun. Bendem besir a mbak maswo kendimbu kia makil'a Yezu Kristu, "Lememe lia Nziam kié kakiol masum mia nsi miey'a." (Jean 1:29).

12. WANZIO – aswo Ndak a Nziam. Nziam kwin atien ndé a bial ti a mukar, ba bawiy a masum, sam ayindul bak ndé; sam nsem ti lézol'a Nziam yefan akor yiak a mbun'abak.

13. PIGIO – kende kendi mbu kia Mpeve Longo, Mpeve kieleka y'akiol masum, waswo mawete ti mpil a zonga a miy a Nziam. Mpeve Longo, pa, ndé anse mbun'a mur. Nde alenda zinga ve a mbok ayal masum.

Ka bonso kefanisu kié kaswo mpél ndé mbun aka, alwome alél ne andé Mfum Nziam. Mukor ne mbun ako mpe ayey ne ndak ande akor yiak a mbun'ako. "Kwikél andé mfum Yezu Kristu, ne aya-guluka." Nziam akasi lak abalul ne mbun ako, mupa nde mbun ampa, ye asal mpeve yia mpa. Kefanisu kia wuel keya keswo.

KEFANISU KIA WUEL

Kefanisu ké kiaswo mur'a nga balul mbun, wo ayantik alié Nziam. Wanzio asim, yia swo ndak'a Nziam, "Yia moyo mpe apa ngol, mpor ampe mbiey a ndem wuel; yakor mpe ya kabul molem a mpeve, matay'a mikwa andok; nde azonza musiy ti mangin'a mbun." (Heb. 4:12). "Eluem' ande bâr akwa bak mbal moy, anima bakézonza..." "Ebuna ndak'a Nziam ya beswo mur ke lefuti la masum, nde akwa." Mur'a masum ti wo ampa kioy Nziam bayikie bélongi.

Wanzio asim kebeh ka mutwe akwak-a nto. Yia béswo andé mur'a masum, bi-bwoy'a keyankwa. Miur ye kekwin bi, kamway bi, ka-ndiy bi, ka-nsa bi leuker, ka-sepelisa bi mpoy'a yiak; eyakwa, eya-bol, misob mi ya dia; ebuna milem ti mpeve bi mi azinga mvu a mamvu, miya twok aboy'a kiti la kemfum'a Nziam.

Bikamon pa, nsumuki mur maba ayok ndé ndak a Nziam mpi mayantik akor mbun andé benkwin a Nziam. Mpeve Longo mayantik apa nsem a mbun ye ewuy a masum. Nsem a Nziam mayantik akor abok a tempele, ye mpi mayantik akiokol masum. Niam a mitin a mitin ndé ye pa yaswo masum mi maba a tin. Liala, mpangi, ne wua atah mukan wo, ba apa lezingu lako andé Yezu, wo nde nsem ansi ntor yé, akor ndé a mbun'ako, sam akiokol ndé masum mpe besal bébé, bonso aswo kefanisu kié. Yezu angó tien: "Me nde nsem yia nsi ntor, wo alon me alen aliok ndé abok a masum ve; kansí nde no azwa nsem lia lezingu." (Jean 8:12). Alenda ve abié ne masum ako angol'a ko mosi, to a mayel ako mosi, to a mayel a bar a nkak. Munkufi mpe kieleka, nzil moy yia afan'a tin masum, afan akotisa ne nsem a mbun ako. Sam mudidi (lepib) aswo masum abi. Ngwon ti mier (mbwetete) kepa ndam a nsem lere a bepib, kansí lere atwok tâ (mwi) lakiol bepib, liala Yezu nde "Mwi a mawete." Ntangu akor Yezu a tempele lia Yeruzalem, ndé ayantik abié bâr aba batiok'a betuisi ti ba pizio, abokol'a bamesa abâr aba basianziena manzim mpi balel: "Nzo me bayabela nzo besam, kansí be masa yiak nzo miyib." (Matthieu 21:13).

2. MBUN'A MASUM, YE ALIE LEGULUSU

Mbun'ako aswo akol yiak tempele lia Nziam, yé ndé nzo ndé. Nde kwín azinga nde abók a mbun ako, ayidéka yiak, awuy nde yiak a nsem ande, abenkwin mpe akiese landé. Yezu akaya kaka sam kelulula ndé masum abi ve, kansi ndé ayi kekiol keyek mpi ti angol'a masum. "Kah bonso mwan'a Nziam makegulusa masum, bekabekal be kempika ve." (Jean 8:36).

KEFANISU KIA TAR

Kefanisu kaswo mutin a mur wo mabalul mbun'andé mpenza. Sika'le, ndé malayindul ébéle a masum manen a mia ngol, mia asala ndé mpi Yezu akwi a nkulisi sam a miak. Ntangu amon ndé nkulinsi wo muswo wanzio wo atwal Ndak a Nziam, lia asukisa motem eyuiy a-ntantu, ye mpi ndé mabalul ngwa mbun andé yiey, ekal masum mpi diak mbun yiey emawuy a mawa (ntantu). Lere amon ndé benkwín a Nziam abók'a mbun andé asadisa Yezu, benkwín ba makor mingi a mbun andé, ndé mayantik ayéb ndé "Yezu Kristu, mwan'a Nziam", ayi sam akiol masum andé, sam ndé akioy akwa abók andé angie "muté wo anga-lok."

Mutin babol Yezu, bamubuay mpô mansien, miok a mihél ande bamutiur a mansoso, akwi angie nkulinsi sam'a masum abi, mabé swo diak bwo mpél mabalul mur'a masum mbun'andé, awuoy mbun'andé mpe alenzingu landé. Lere atah ne ndak a Nziam, ndé len amon bonso akati latal-tal mpe ndé aswo mbal'a mbal mpil akié ndé kwel a miy a Nziam mpe mbal kwe makoloma ndé mansik-a-Nziam.

Angwa mbun'andé yiey, a-mawa ma Nziam yiey, mpe lere apa nde mbun'andé yiey andé Nziam, nsâ bépo, bélél nkiel, Yezu Kristu maya mfinama andé-ndé. Benkwín'a ngemba Nziam bawuy mbun'andé a ntangu akwikil ndé, "Makil a Yezu Kristu, mwan'a Nziam, mawuol masum' abi miey." (Jean 1:7). "Nziam nde susuk a bâr abandia mbun a mawa, ndé agulusa bâr aba ntem." (Ps. 34:19). A ndam'a nkak ndak a Nziam yatien: "Diér na wo atâ me miy, na wo ndia mpasi ye mpe ndia mpeve yanga wuon, na ndé wo atin ndak me." (Esaie 66:2). Mpeve Longo

3. MBUN' ANGA BALUL

abémulel békie-békie mandak'a Yezu-Kristu: "Mwan ame (bial to mukar) kie a ngemba yiey; masum ako bamubalul miey." Lere liey, ndiéra nkulunsi a Yezu-Kristu wo atiak makil andé mpe kukiel ke mandank miey mité salama sam andé, nde ayok bwo ndam-ndam a bézir bia masum andé, awa miak, sam Yezu Kristu ndé angabér makial ti mampasi mabi. Nde aswo ke nde alwal mpe bamuniokol sam a masum abi "liala Nziam abwiy ndé masum abi bwoy mutwe ndé." (Esaie 53).

Nsem yia Mpeve Longo mawuy mbun'andé yé ekala tob ango pir a masum, mpe ébé, yewuy a bepib, yiak mamuwul mpe mamusa yiak mpembe bonso mumie anzil makil'a Yezu. (Esaie 1:18). "Mpeve yiangakwak atien akati a mbun abi, kieleka bikendé bana Nziam." (Rom. 8:16). Nabole nde kieleka "wo akwikil andé Yezu Kristu akwa nde ve kansi ndeakal a lezingu lia mvu a mamvu." "Sam akati a Yezu, bikamakiok kempik a masum, Makil andé, alulula masum mutin a bemvuam bia legulusu landé." (Eph. 1:7). Mundol'a masum a niur (musun), sikalé mapa mpoy andé azinga nde mutin a Nziam mpe akal ne nsadi ndé, "Nde wo kekwin leboy." Olié akwin nde mukilé mpe mandak a miamiey, ntango ye nde makwin Nziam amandak nde miey.

Akati kefanisu kié, niam yé yaswo masum, lere lé, yende anse mbun a mur wo. Kansi diabulu akwin atuk ande akati mbun a mur wo ve, nde akwin afur andé ngwe. Nde akivuvu abi akor mbal ankaka. Diéra liala Mfum Yezu kelonga akangul bi miy mpe ansam bi ngol sam Diabulu ampa bikenunga ndé ti ati ndé kwel abi.

KEFANISU KIA NAA

Kefanisu kié kaswo wo atewol ngemba kieleka mpe wo awel legulusu kebanza kia Mfum mpe mbi Yezu-Kristu, wo ampa kwin lekum "mandak ankanka, kaka a nkulunsi Mfum-a-bi Yezu Kristu sam-andé, ndé até guluka besum (mpoy)-a-mukili wo (nsi ntor yé)." (Galates 6:14).

Yezu akwi-a-nkulunsi sam-andé, “bi kekwi sam-a-masum ye mpe bikendia mwe sam’a mawete mandé” (1 Pierre 2:24); mukristu wo akiok mandak-a-nsi ntor yé. Galates 5:16 késwo mutin andiok bi angola Mpeve Longo ye mpe ampa mpusa niur, to mpi Galates 5:25 “kansi bi kanzinga angol’a Mpeve-Longo, bi kandiok diak’a angol’a Mpeve-Longo.”

Akati a kefanisu kié, bi kamon tak lemoy lébayok Yezu-Kristu anima bamukiol bekô. Bikamon mâfim mia ke bamubola bak, sam kébansa kié kepa ngemba kebwi mutwe ndé. “Bamulwal anko sam’a masum abi.” Herodi ti bar’andé baka musena, liala bamubway bak kéko anzwé, angwe mbo bamubol mafim ti ntangu ye bamatuo mpô mansien, bak mbok a mubuay mutwe ndé, ambok’a mpô yia kemfum. Akwok’andé mudim, bak bamusi muté to bamusa bak nkau nde a kemfum mpe bafukam bak aboy’andé mpe bamuba museh: “Mbohor Mfum’a bayuda!” Bak bamuba aful bak mateh, ti bamukiol bak muté a miok andé, mubol bak mutwe ndé. Angwe museh bak, mbo mutwal bak musa ankulunsi.

Bakristu mingi basal kaka zin’a mukristu, bansam manzo ma Nziam, badia mukarastia, bata masa mia Nziam, ntangu yé, bak babévuful diaka ngulunsi bak a nkulunsi, bésal’a bak mia mabé. “Bake babé: Mfum-Mfum, no bakor ba bwoy ve kemfum-a Nziam, kansi wo asal lézol a tar’ame wo nde angie.” (Matt. 7:21-27).

Abok’a kefanisu kié, bi kamon muna kesak’a nzim kia Yudasi, wo atiok Yezu Kristu milwo makwim matar, sam mundol’a nzim ekor mingi a-mbun’andé, yé mabiy Mpeve nde. Bikamon mwinda ti muniololo wa basuda bayisim Yezu lepib la.

Bak batena mbeseh sam bayar (bakab) bak béko bia Yezu-Kristu sam alungisa mukan wua Nziam: “Bak mbo babihén béko bia Yezu bieya ti bamutur bak, mbo batien. Bi akwin mur wo keyala nde ve.” Bâr bwoy bakwin awol lesampul’a Nziam mvul-a-mwi, kansi akwin bak alemfuk kemfum angol kia Nziam ve. Bâr a nkak’a Nziam bamuyéba kaka lere a mpasi.

Soda may mutu ndah lébay andé, “kandé ntangu yé, manza, amakil'andé mbo-matiuk.” Nsa abél nkok, petelo mboyab Yezu mbal târ'a mvimba aboy'a mwa mukar moy; kansi angwendé makafungun a bélél nkiel. Ampél'a bésal ame, ampel'atien-ame, nkié aswo mbandu Yezu? To! ne muyok nsoy'a miy'a bar bwoy? Liala, wo ata zina me aboy'a bar biok, me mpe yimuta zin'andé tar-a-me wo ndé angié; kansi wo antin a miy a bâr, me yi mutéhun mpe aboy'a tar-a-me wo andé angie.” (Matthieu 10:32-33).

Yezu atien diaka: “Wo ampa ngo bér Nkulunsi ndé, mpe ngo mulon, nde akal mur'ande ve.” (Matth. 10:38). Kiese ande bâr bandé angie lebanga lia nde Yezu-Kristu!

Yezi-Kristu nde lebanga
Lé ampa mwe,
Akwa l'andé a Nkulunsi,
Nziam makiol kempik'a masum.

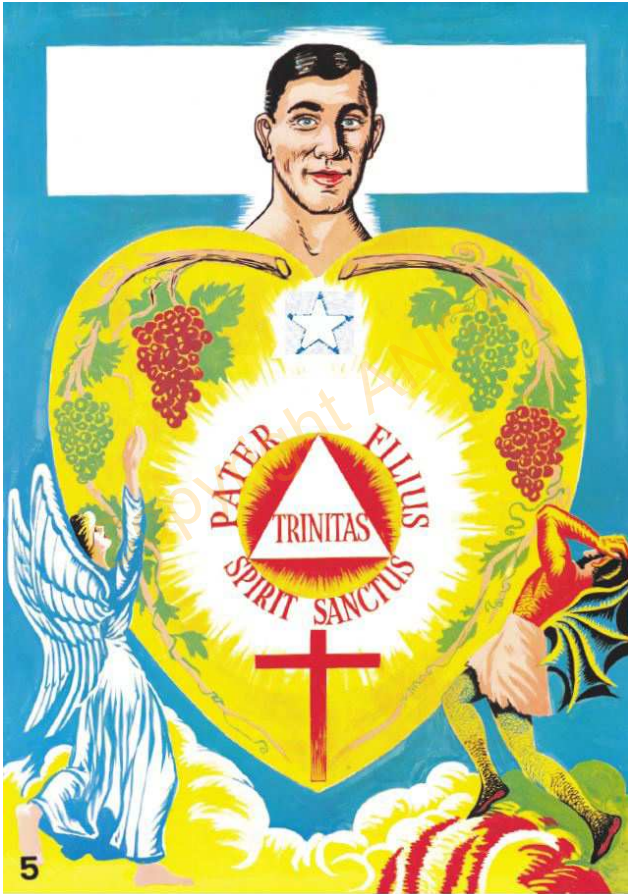
KEFANISU KIA TIAN

Y'endé mbun'anga wul mpe yianga sampul'a mawa ma Nziam. Mbun'ake yetekie tempele lia Nziam, Nzo Nziam, yia Ta, Mwan, Mpeve-Longo, ampél lelak liasi Yezu-Kristu: “Ka mur anga nkwin, nde alwon (batil) ndak-a-me mpe Ta ame ya mukwin; bi kaya andé-ndé mpe bikeyansa kebom abi ande-nde.” (Jean 14:23). Sam'a Yezu-Kristu, Nziam apa mur lekom, musampul mpe muluon.

Mbun ake nabolé malia Tempele lia Nziam. Masum maté kioha. Oliéke Diabulu, Tar abempal ayal nde niam, bikamon Mpeve Longo, Mpeve kieleka, ayal'akati la mbun. A ntangu ekala yiak kebom a masum, ntangu ye mbun malia muté ketok wo malia-pa ntâ ngobwo yia mpeve bonso – Benkwim – Kiese – Ngemba – Kikesa – Kezuim – Mambote – Masonga – Mpik – Ngieb – Mawete mpe mandak anak diak mia ketok a miy a Nziam mpe a miy a bâr. Ntangu ye malia beh muté ngabwo, Mfum abi Yezu Kristu beh le malatô ntâ ketok. Sekelé lia nto nta biok,

BENKWIN
KIESE
NGEMBA
MPIK
MAMBOTE

MBWE / MPOY
BULEMFU
NGIEB
KEZUIME
Galates 5:22

5. TEMPELE LIA NZIAM

akal ne a Yezu-Kristu kaka, mpe mansik andé makal mbun' andé. (Jean 15:1-10). Bonso mutin awuiy nde a-Mpeve-Longo, diaka nde mawol mbotik yia Mpeve-Longo, ndé mali'akeyek ayey nde mpusa yia niur ye ekwi ekuluzu kia Yezu. Nde abézinga nde diak sama yok ve, ayok mpe asim ve, kansi sama lekwikil andé akati a Yezu-Kristu, lé mulingisa mandak mukili wo. Nde anzinga angin akieleka ye mupa ngol, a-zil nde yala wuel, a yavutuk Mfum abi Yezu Kristu. Nde azinga abenkwin'a Nziam bia mvu a mamvu.

"Kiese andé bâr bandé-a-mbun'a mpembe, sam bak bayomon Nziam." (Matthieu 5:8). Ntolila David akeyeba ke ngwiy' angol sisalamana abok'a mbun'andé nga kwak, ekal bemvuam' andé to lenunga landé, bamen'andé: diaka, ndé siyeba masum' andé a-ntangu nde yia besam; "Oh Nziam, mpa mbun anga-bwo, mvutul mpeve kielekal!" (Ps. 51:12). Ata mur moy wo len awuol mbun'andé ve, mpe ata wo len asal mbun'a mpa ve. Ndé kaka afungun masum aboy'a Nziam bonso Ntolila David, alwom andé Nziam mup'ande mbun' ampa. Nziam kwin' asal mutin wo andé be. Kah kengol angol'a mur ve, sam abalul' ande mbun, kansi yiey endé lezol'a Nziam, ampel'a liak asi ndé: "Me ya kefwá manza makieleka mpe be yakal mpembe. Me yasa mpeve me a mbun-a be lona mpe sadila mansik'a me." (Ezékíél 36:25-27). Díera ntina ngwakan'a mpa asi Nziam akati-a-makila mwan'ande Yezu-Kristu.

Kefanisu kié, bi kamon diaka wanzio. Sam, bawanzio babatohum basadil bak bâr'a ba bayikor kemfum kia Nziam mpe bak bandé answa abatel bake batin Nziam. (Ps. 34:8; 91:11-12; Dan. 6:22; Matth. 2:13; Actes 5:19; 12:7-10).

Diabulu, mpe amonika kefanisu kié. Nde amear susuk'a mbun, ye mpe nde adiér ntangu yia ketok sam ayivutuk ndé kebom' andé kia-tob. Lialean, Ntom ke longa ka kengel bi mpe ansam bi, sam "Mben-a-be, Diabulu, aziunga bonso ntambo anghor, alié mur andé wa dia ndé." (1 Pierre 5:8). Mbal mingi ndé atana bempa bonso wanzio la Nziam, nde abebisa bakristu mingi bampa mayel, mundol'a bena ansi ntor yé, ambal moy ndé akwir

bakristu bakieleka. Ntangu yé, ka-bi kesi mpik mandak-a-Diabulu, nde atin kwel'a-bi. (Jacques 4:7).

KEFANISU KIA SAMBAN

Diér kefanisu kié kepa mawa ampel afukur mur wo ngwe. Ngiel ande yemoy yamakwa, ye maba apwo lezingu landé lia mukristu. Ngiel a nkaka ya kiekieb muta-muta béna (lezingu) ansi ntor yé. Nsem ye ekal ansi mbun andé, emaba-azim. Bedimb abé beswena mpasi Yezu a-mbun andé ba-bemon alé. Nde ndianga ziunga-a-mandak mabé mia ampa bekok nde atin. Nde abeyok ndé Ndak a Nziam ve, nde mandakwin ayok nde malak mia mpal'a Satane. Nde len akie nzo Nziam, alon lezol andé yiansi yé, kansi lezol'a Nziam lengakwa mbun'andé. Mangin andé mamutual kesasak. Nsem aketok ekal'a-mbun andé yé mazim. Kiese abe tual (bér) nde Nkulunsi Yezu emawa, andé-nde manda bézir angol. Lekwikil andé lemaba asok, abé kwín ndé ngwakan a Nziam anzila besam alé. Apa nzil andé Satane mutin muswo mbun andé. Malakwin abom nde a-bâr-a-babé, malatin kemvuk kia ban-a-Nziam.

Ngina môbyle y'aswo lelen mutin maba akor liak a mbun andé. Mukristu wo mazim mpil mugulusa Nziam lezol'andé, anga-bwo, tangu yé nde makie lelen. Mandak mabé mandéa aya susuk andé, bonso mundol-a-mal. Tangu yé, mingi abana ambok atuok nde nzil moy, kemvuk-a-mimpani a lere a fete (makién), nde maba ayok nsoy, bamuyib bâr, ndio nde mukristu kieleka to wua lévun. Lere lé, diabulu alel mur wo "nua ndam, musal kena ve." Mukristu mayantik awol mangin'a mabé. Mayantik akor manzo mia mabé, mambok mia mpa ngokal ban'a Nziam, alon diabulu ampél mulel nok ndio "Mur ba-mubor kaka mutin wo, asal lésum mbal moy kandé masum ve, muna munen ve." Kieleka, bi alen asal muna moy ve, ka-bonso mbun abi kewey mangin mabé, alenda kesal muna moy alé kébé asal bi masum-a-miak. Kane pe lenzal lemoy andé Satane, nde akwon adia kwok ako liey alé, nde akwon abéhen nde ve mbun ako ti mulem ako, mutual nde belongi ampa nsuk. Liela, Nziam kelonga ngol bi mandak-a-kemwan (mpoy a bembiol), ampa atam bi a masum

6

6. MBUN ANGA MEK MPE EKABAN

mi makeya a mbun abi mutin-a-mutin. Aluom antin bi andé Mfum Yezu-Kristu, ngulunsi wa kieleka.

Mur kamon be asa mbiey a-mbun aswo kefanisu kia bâr ba baseh mpi aswo bamben ba Yezu Kristu. Seh labak, a minkoy a-bak matehen mambun mia bakristu ba Yezu-Kristu. Mur'a nteum wuel afana pik nde ve mileken a Diabulu. Mukristu ngawo aswin atin bâr ke Nziam. Békar atin bâr mutom akal ne mumbu bak. Yir-a-yir, mpor antangu nde ne ngieb-a-ngieb. Ntéay a kebah kenen amonikana ntangu yé kakeliy bâr bemvuam, wuak ketual kembén a lenen a mbun-a-bi.

Mutin wo, so mpasi ve ke-korsa ndé-a-mbun abi, benkwini a nzim ka-bi ankieb bi ve ampel kekiebisa Yezu-Kristu ntangu atien ndé: "Kengela mpe sama, sam ampa abwa bi ampukumun." Matth. 26:41; 1 Cor. 10:12 kesan: "Liela wo nde alekwikil, akana kwini abwa ndé." Be bwaya mata mia Nziam sama mpik (nunga) bi amier'a diabulu. (Eph. 6:11-18).

KEFANISU KIA SAMBUAR

Kefanisu kié kaswo mutin ndé mur wo afur mbun andé ngwe. Mur wo akomon mwinda mpe akazwa kab lia Nziam, nzil moy a Mpeve Longo, angwe nde masiy nzil'a ngobwo. Lia aswo mpe mutin mur wo ampa ngo mabalul mbun'andé to wo pén ampa kioy a ndak mia Nziam, ata nde ayok musa Nziam yia ngobwo, nde asa maseu alé. Mur wo alal mbun andé ngol, ata Nziam kwini mugulusa, mpe ata nde sal kebanza kié-mutin, nde afan aguluka alé.

Yezu, nde ngakwak aswo mutin nde mur wo nde mbun andé ngol. Luc 11:24-26: "Ka mpeve mbé, yé matuk andé mur, yia makie ambok a-zel, ampa manza, sam akapem yia. Ampa zwa nde mbok a-kieleka, nde matien a mbun andé, me afur a mbok ye akalame tob, kandé te-kor mpil asiy nde nzo ya, tangu ndé akawol mpeve mbé sambuar yé elioy nde a-ngol, sam a bom bak a-nzo yea. Sikalé, lezingu lakal diak mpasi ata ampil akal ndé tob. – 2 Pierre 2:22: "Kengan kemoy kekel: mbwa mabedia

7. MBUN ANGOL YE MAFUR NGWE

besuk andé mpe ngul, anima awob mabé kabwa mantor.”

Mikan'a Nziam mi keswo kieleka mutin'a mbun ampa lekwilik to musumuki wua ampa balul mbun andé. Lesum, akeyek andé alevun, mayal'a mbun yé. Ata kefa kia mur wo kaswo mutin'a mbun andé. Pizio lé, laswo kefanisu kia Mpeve-Longo fwete akiok a mbun yé, mpamba ve lesum lesum afan bom mbok moy ve a-Mpeve Longo. Mbun'a mur efwan akal yiak a mbal may tempele Nziam tô Nzo Diabulu ve. Wanzio, wo nde Ntom'a Nziam tô wo atwal ndak'a Nziam afwete akie amawa mieya, akakier angwe, kê mur wo fana bekal a kevuvu a balul nde mbun ande bonso mana wo ayafur andé tar' andé. – Luc 15:16-18: “Nde akakwin awur nde amadia mangul, kansi mur awo mupa alé. Ntangu mofimpa nde mbun andé, nde matien, me akie ande tar'a-me mpe akamulel: tâ, me masal lesum a miy a Nziam ti amiy ako, me abefan ambél ne mwan'ako ve, kansi nguol ampe mwan ako akesal. Tâ wo, mamon nde mwan andé, alwom ndolula masum andé, tâ wo mamu-lalul mpe mamuyam.”

Kansi kefanisu kia sambuar kié, mur wo ayey nde kieleka masum andé ve, mpe nde apa nde kieleka lezingu lande liey ve ande Nziam, mur wo asosa nde ndobela yia kieleka ansi nkulunsi Yezu. Mabanza mande miey mikie anzwi a-masum, mindé anga pwo. Nde aweel, ndé amaseu, kansi ayok nde muwo Yezu ve. Nde a-miy, kansi nde lebol'a belongi, lendia ansa miél ande ve. Nde mpè nsoy ye wi, abé tin nde masum ve. Diabulu ayal mbun'andé a kemfum kiej. Elen aswo ke mur wo nde mukristu mpe ba mulemfuk bonso mur a Nziam, “lia bonso maziam, bwo anse, abok mikwa mpe mambé mutin a mutin.” (Matthieu 23:27).

Tâ wua bempal, mawol palasa lia mpeve wua masonga. Konso niam, konso lesum ndia mpeve wuak abébé wua ayal'a mbun andé. Ata ndé nuan (bun) sam aguluka ndé, kaka nde-ndé misi. – “Mur wo akulula mansik'a Moïse, akwa ampa ngieb amiy ba temwe buel to batar; nkié ndol len ayindul be apa mur awo ateun ayamba Yezu, Mwan a Nziam, wua tiak makil andé sam

angwakan ampa abi-a-Nziam?" (Hebreux 10:28,29; 2 Pierre 2:1-14).

Kâ kefanisu kié kaswo mpel moy a mbun ako, mpangi me, bâ lalél Nziam a mbun akô ankiel yiey. Nziam len mpe kwin mulolula nde masum miey'a, kâ ne yi andé-nde abélel bieya mpe a mbun moy. Yâ nde Nziam bonso mur wo nde abekial abay, ayi ndé andé Yezu atien nde: "Kâ nde anga kwin, ngulusa makial ame." (Marc 1:40,41). Kansi ne kana lon alal mbun ako a-masum; kâ ne kwin lepib apalasa lia mwinda lezingu lakô, kevuvu kia ve andé ne, so bik ande ne, sam ne neon akwa apalasa lia lezingu. "Mpamba ve, lefuta la masum lendé akwa." (Romains 6:23).

KEFANISU KIA NAAN

Pa bikamon kwa lé maya susuk a mukristu wo afur ngwe mpe a mur'a masum wo asana malak anza bukun nde mbun. Kâ bonso niur ande ewuy a bébé, moyo ndé mpe y'atin békar lia kwa, lé lébaya. Bedidi lakwa mala mpemben andé. Kiese lé mukur'a masum lemawa, lére-lé, ndé afwetel'azil lefuta lia masum andé. Mpasi la bélongi mala muyonsa, nde ayéb bwo, nde a Nziam babé yukan alé. Ata nde akwin lere-lé abésam nde Nziam, nde amon te nde abéyukan ve a Nziam wo mumon-andé mpamba bâ lezingo landé. Ba "beal" andé atob bamala tin akom bak susuk andé mpe malongi mabak mabé mupa kiese ve. Kemvum andé azwa nandé anzil'a mbé, afan mugulusa ve tô mukiol mampasi mandé. Nde amon mpil abé sa nde ngin (lekwikil) andé Nziam ve sam Diabulu mulal nzil.

Mandak miey akwin andé mpe asal'andé lezingu landé liey mala mumon mfun'alé, mpe ata "ntwadisi" nde wo a-bempal fan musadisa ve. Nde maba atien nde "Nde ndak a mpasi abwa ne amiok'a Nziam a mwe." (Hébreux 10:31).

Nde aka yindula kelumbu ankaka ayukan ndé a Nziam, ata mber'a lopital, kansi lère-lé mpil diaka ve. Bâr mingi bayeba kwana ketulumukin ampa diéra bak Nziam, ata lère nde bak

8. NSUK A MUNSUKI

a-mber' akwa. Nde mfun mingi adiér ne Nziam a ntangu nde ne bémwe. Kefanisu ka-bi-kié, mur'a masum wo, akwa a ntangu ateun nde kiese ti lézol a Nziam lezingo landé, abé yok nde mandak'a kiese mpe mia legulusu la Nziam ve, kansi ndak a mur wo musamisa a palasa lia mvulusi wo mulel: "Kiok pa andé me, zoba, kie bélongi, mbok bayirika sam'a Diabulu te ba wanzio bandé." (Matthieu 25:41). "Anga yidika andé bâr akwa bak mbal may, angwe yiak lesamisi." (Hébreux 9:27).

KEFANISU KIA WAA

Kefanisu kié kaswo mukristu wo anwan ngol, mampasi ti mpukumun yia Diabulu. Nde ndia nga mar mpukumun mutin-a-mutin, dianga lal mbun angol yée amar andé Yezu-Kristu. Nde "miy andé asi kaka andé Yezu-Kristu, Mfum awoa lekwikil-a-bi." (Hébreux 12:1-2), apè bézir ti masum andé miey mpe akalon a mulende wuoy kesal akié mamubél Nziam.

Diabulu, a-mulwo bansadi a bandé mazinga mbun'a mukristu, alié mubwiy bak bekalul andé ambé bonso "lèlèn, lekoso la-nzim, kendumba (kekasola) ti befu bankaka bia-mbé."

Mpunda mawol kefa kia ngô, sam maniok a niur-a-mur mpe aswo kefa kia mutin-a-mutin bonso bé baniok ansina kazak.

Kansi mukristu wua mayel amon masum miey mi mamonika, malongi mabé mia Nziam, to wo awol kekalul kia wanzio alébé. Sam ndak-a-Nziam ti Mpeve-Longo bamutual masonga mieya. Bekamon mur wo akier mpe asim mbuhu mal akwok-a-ndé sam apukumun nde mukristu, sam mutual nde makiese mia mokiri. Kansi lia afan asal wuak kena-ke-moy ve ande mukristu wua atépa lezingo landé andé Kristu wo akwi sam masum ti nsi ntor yé. Mur-a nkaka asa mukristu wo mbiey a-mbun. Liala mpe, matua, levun, asè bâr ti mandak'a mabé batien bambén-a-Nziam, mbal mingi ande ba bababél bakristu, basà kombén ande mukristu wua kieleka. Ndé ayindul malongi mia Yezu: "Kiese andé bé bâr-aba baketok, ba bakeniokol mpe ti bâr aba baketien mandak-a-mabé sam-a-me (Yezu). Sepela, kala kiese,

sam matabisi mayakal biok kempô kia Nziam....” (Matthieu 5:11-12).

Lesum, musun, aswo “mê” basal biaya akiol bak mukristu kieleka benkwina Nziam. Ntangu yé, bi ben’a ntien mutin a ntom Paul, a kiese ti benkwina bieya: “Nalen kéyar benkwina Yezu? Nkié mampasi, buom, tô munia, nzal, to musiel, tô kengosa, tô mbiey?”... “kansi mandak mi mieya, bi kendia nga nunga andé mur wo kékwina.” (Romains 8:35,37). Kembway bi mata miey a Nziam, mukristu kieleka, asa mpik kelumbu kia mpasi, mpe anunga mampukumun yiey. A ntangu ye kende bi, bi kanunga ande Yezu, wo kepâ ngol.

Mbwetete, ngin-a-ketok a mbun’a mur, yapa nsem mpe yaban. Mbun’a mukristu wo mawuy a lekwikil mpe Mpeve-Longo makor abok. Wanzio la Nziam mabom angie ndé, ndak’a Nziam muswo malak miey andé bâ banunga, ba-balal mbun ti-a-nsuk. “Wo a-nunga, me mupa adia bono nde mutin a muté mwe (moyo) nde akati-a-kelanga kia Nziam.” – “Wo a-nunga, no amon mpasi diaka ve, akwa la wuel.” – “Wo a-nunga, me yi mupa adia ko-angie mpe meyi mupa mukul’a mbê mpe angie mukul wa, nde anga son zin ampa.” – “Mur’a wo a-nunga mpe wo abumba mandak me ti-a-nsuk, meyi mupa ngol....” – “Wo anunga mpe abumba besal a-me ti-a-nsuka, meyi mupa kemfum-a-mukiri wuoy.” – “Wo anunga, yabway meko ampan, me akiol ve zin-andé mukan’a-bemwe mpe meno ata zin-andé aboy a tar-a-me, mpe aboy aba wanzio ande.” – “Wo anunga, meno musa tak (lekunzi) a tempele a Nziam, mpe nde abé tuhuk diak’a ve...” – “Wo anunga, ndeya bom akéti la-me lia kemfum.” (Ap. 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Muna kesak (posi) ango nkor kié aswo mukristu wo apana Nziam makab. Olié abebisa ndé benandé mpamb-mpamb mandak-a-mokiri, nde asadisa bansukam, afur makab andé sam alekom-a-Nziam.

Ketin-a-lempa ti mbiy aswo lezingu lakieleka lia mur ampa mundol. Nde abiy niur andé a-mal ve, adia makil-a-niam ve,

tô madia mansik (bekin) ve. Nde abiy nzim andé ve mpe niur ande ve, ye endé tempele lia Nziam, a nzil anwa makia, akok tumbak-a-mbohom, akwin awohor to anwa benin angol bia adwa niur andé, kansi nde akwin adia bena mpamb-a-mpamb, yé yemupa niur bwo. Mbun'andé yiey ekie nzo bisam. Ntangu yiey, nde-ndia nzo Nziam, ekal ler'ampasi tô lia kiese; ekal anzo nde, nde azingana kaka suk-suk-a Nziam, besam andé.

Mukan ango nkor wo, nde Bibeles lia atah nandé lere lieya, mupana mayel, ngol, lezingu, nsem mpe kemvuam-a-kieleka. Wua mała mwinda ansi-na-miel andé mpe mbiey ye anwan andé aba mbéhn. Wua nde bwo, sam wua nde lempa akempeve lia moyo, manza mia-kiol mpoy'andé mpe mi-mamuwob, diaka tal-a-tal lia diér-ande boy.

Nde kwini abéhr Nkulunsi, sam nde yéb, nde afan awol ndé mpô kemfum ampa Nkulunsi. Sam nde até-futumuka a Yezu lezingo lampa, adiér mandak angie, mia mvul-a-mvul, mia ampa ngo-mon. Nde mpemben amon ndé Nziam mpe nde mpemben bonso mutéh wo angokal su-suk a manza, abohr nta bonso bel'a mutéh ketok. Mur so bekar akwa, sam ndé-ndé anga wuy a Mpeve Longo, benkwini-a kieleka bia Nziam ewuy mbun'andé.

KEFANISU KIA KWIM

Yezu anga tien: "Me ndé wo akiok akwa, mpe ndia mwe. Wua ke-wo akioy me, ya zinga ata nde yakwa; mpe wo azinga ye akwikil andé me, no abékwa ve." (Jean 11:25,26). – "Wua-ke ayok Ndak-a-me, mpi akwikil ande wua ntom, ndia lezingo la mvu a mamvu, babé muzonza diak ve, kansi nde makiuk akwa sam-a-bemwe." Mukristu abé mon nde kwa muna mpasi (benen), to wua bekar (bwom) ve: "Ka bonso niur a masum yé, ya mabwar niur ampa masum, mpe diak niur anga kwa, ka ye mabwar niur ye ampa no biyekwa, bi kamon akok Ndak-a-Nziam ye ya tien: "Bi-ké-niunga kwa. O! kwa ka-beswo ngol-a-ko? O! ne kwa, ka beswo wua kewo mutom? Ngawo atom bâr akwa, ndé lesum, mpe ngol'a masum yendé mibek (mansik).

10. KOR-A-NKEMBO YIA NGULUNSI KO

Miarsi andé Mfum Nziam wo képeh lenunga anzil-a Ngulunsi bi Kristu-Yezu." (1 Cor. 15:54-57).

Mur wo alioka nzil moy a Nziam, wo azinga nande, ayoka akwa bekar alé. Kâ bonso lere andé lemakok, nde akie a ngemba yiey, bonso atien mtom Paul, "Mendia mpoy akie me angie, akal me a-Kristu-Yezu, ye ndak eswin bwo, ketok...." (Phil. 1:23).

Mukristu ndia mpoy amon ndé Yezu Boya-boyi, nde akwin amon nde wo akwi a Nkulunsi sam'a lugulusiê landé. Mpeve Longo labé-kelel diak mandak a Yezu: "Ka-mbo yok'a bekar ma-mbun-abe. Kwikil-ande Nziam mpe ande me. A Nzo Tâ-me mambok apwo mi-nde biok. Meno beya mpi yakawol, sam-a-kal be bok yiey akal me." (Jean 14:1-4).

"... Mindé mandak mi ango mon ngiel, ango yok seu mpe ango kal mabanza ma-mur, mandak mi ayirika Nziam sam bâr-a-ba bamukwin." (1 Cor. 2:9).

Bikamon, mutin fan aswo bi-kiese lé lebumban angie (wol) sam-a bakristu ba-baliuk mutin-a-Yezu-Kristu pa ansi ntor yé.

Ambok yia kefanisu, kia mikwa mia mur-a-ngakwa, bikamon kefanisu kia nsuk, Wanzio, ntom-a-Nziam. Nde a-zil atwal nde, andé Nziam, bansumuki ba baguluka kieleka. Mpim ti muleum yété kiok misi ma-mia niur anga-kwa, mpi nde aliok ampil-a-mur wo akiyoy mpim-ande, wo azinga mpi akwi sam'andé. Nziam muzil, muyamba ndé a kiese liey mutin mandak aketok atien Mfum ti Longi landé: "Nde bwo, nsadi masonga ti wua kieleka. Ne akala masonga mandak mi masir, meno abé muyika mima bésiun biok, kor anzo kiese lia Longi-lako." (Matthieu 25:21). Diabulu, so keyek diak ve a niur andé. Sam "Ndé mfun mingi mingi amiy-a-Nziam, kwa lia bâr ba akwin-andé." (Ps. 116:15). "Me ayok ndak yemar angie yatal; son, kiese bâ ntangu ye andé bâr aba bakwa kikristu! E! Nde kieleka sam bak bakapem abok andé besal-abak, sam besal abak aketok mabalon." (Ap. 14:13).

Ne nga wo atah "Ketal-a-tal kia mbun kié", yey Nziam musadisa apa ne mbun ako andé mur wo mukwin, Yezu-Kristu, sam antangu yé, nde anwasi ngwi sam-a-ne mpi mulel: "Mwan mukar to wua bakal mpa mbun-ako." (Prov. 23:26). Pa Yezu mbun'ako ye ewuen, ébé mpi ye ya nionsa. Nde yimupa mbun-a-mpa mpi mpeve (mpyim) ampa. Kâ-mbo pê mbun ako ye mukwir, mpe mutual mangin kesasak, sam: "Wo asa mutéhna (konfiansi) ambun'andé mosi kaka, ndé zoba (nkin) a mur; kasi wo aliok a-mayel mpe yaguluka." (Proverbs 28:26). Yey masum ako, bâ asal mandak akétok, mia-bwo, "Sam lefuti lesum, nde akwa; kansi kab-a-mpamba lia Nziam, nde lezingu lia mvul-a mvul abok-a-Yesu-Kristu, Mfum-a-bi." (Rom. 6:23).

Ne ngawo apê lezingu lako ande Nziam, batel lekwikil lé azwa ne, ti lezol lalé ndia Yezu-Kristu, bonso mutin akioy ntom Paul mukan'a 2 Timothee 1:12: "...me angayéb anandé wo asi me lekwikil mpe mendia ngakiy angol andé, ndé abatel ti kelumbu ka nsuk." "Kie kaka boy lekwikil-a-ko amasonga, sam Nziam angol a Mpeve Longo, kangam bezol'a Nziam, sik ngiel andé Yezu, wo ndé Nzil, masonga mpi mwe, ndé Mfum wo noabeya, awol bâr andé anima belombu. "Mwil'a Bamwil, Mfum-a-Bamfum."

"Wo-fan kegulusa bingonsa biey mpi kesa kemfum andé ti akiese, kaka Nziam moy, Ngulunsi bi, anzil a Yezu-Kristu, Mfum-a-bi; yey lekom, kiese, keyek, ngol, ekol andé, mamvu mamaluuy, nabo-lé, ti mamvu mina mvu. Amen." (Jude 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de litterature evangelique financee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)